

Studijní opora

Název předmětu: **Zpravodajské zabezpečení a průzkum 10.semestr**

Zpracoval: pplk. Ing. Milan Podhorec, Ph.D., mjr. Ing. Martin Vogel

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Název projektu: Inovace magisterského studijního programu Fakulty vojenského leadershipu

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/2.2.00/28.0326

PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY.

Obsah:

1 Zásady řízení, vedení elektronického boje a vzdušného průzkumu	str. 3
1.1 Elektronický boj a jeho složky	str. 3
1.2 Vzdušný průzkum	str. 5
2 Průzkum v hlavních druzích boje. Nové úkoly průzkumu	str. 8
2.1 Průzkum za útoku	str. 8
2.2 Průzkum v obraně	str. 9
2.3 Jiné taktické činnosti	str. 10
3 Zpravodajské zabezpečení brigádního úkolového uskupení	str. 15
3.1 Místo a úkoly zpravodajského štábu v procesu zpravodajské podpory úkolového uskupení	str. 16
3.2 Zpravodajské středisko	str. 18
4 Zpravodajské hodnocení nepřítele	str. 20
4.1 Zpravodajská příprava bojiště	str. 20
4.2 Hodnocení nepřítele ve zpravodajském zabezpečení AČR	str. 25
5 Hodnocení prostoru činnosti vojsk	str. 29
5.1 Hodnocení prostoru činnosti vojsk	str. 29
5.2 Hodnocení prostoru činnosti vojsk - vzorové provedení	str. 33

1 Zásady řízení, vedení elektronického boje a vzdušného průzkumu

Úvod

Člověk 21. století je v běžném životě neustále obklopen množstvím prostředků vyzařujících elektromagnetickou energii. Aniž bychom si to uvědomovali, pohybujeme se hustou spleť elektromagnetických signálů, bez kterých by svět jak jej známe nemohl fungovat. Toto platí o většině odvětví lidské činnosti a ve vojenství ještě intenzivněji. Tento stav odráží i alianční dokument MC 64 „NATO Electronic Warfare Policy“, který elektromagnetické spektrum definuje jako nový operační prostor, jehož ovládnutí je důležitým předpokladem úspěšného vedení operací. A tato definice se stále více naplňuje i v podmínkách současného asymetrického bojiště.

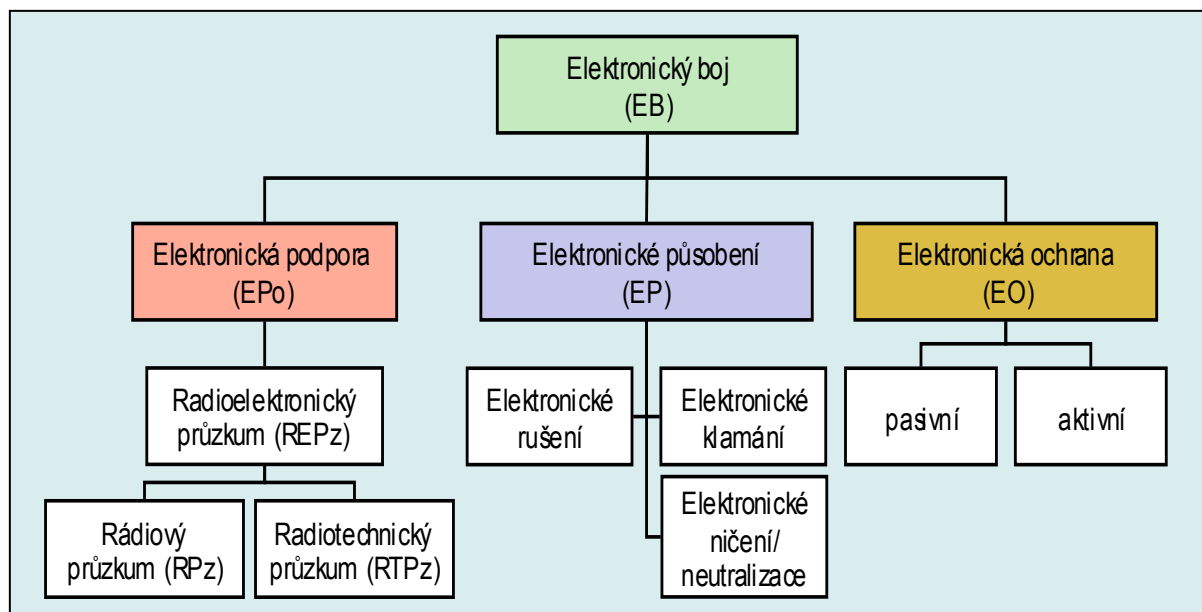
Pro další chápání pojetí EB v AČR považuji za nutné specifikovat v jakých oblastech (základních složkách) působí. Elektronický boj je v AČR rozdělen do tří základních složek, z nichž každá plní specifickou úlohu, ať již v závislosti na ostatních složkách, nebo samostatně. Tyto složky EB jsou následně děleny na základě jejich obsahu a způsobu provádění.

1.1 Elektronický boj a jeho složky

Elektronický boj (EB) je vojenská činnost, zahrnující použití elektromagnetické a směrované energie, vedená s cílem ztížit nebo znemožnit využití elektromagnetického spektra (EMS) nepřítelem a řídit činnosti k zabezpečení efektivního využití elektromagnetického spektra vlastními silami. Síly a prostředky EB jsou důležitou součástí bojové podpory velitele.

Elektronický boj je rozdělen do tří základních složek:

- **Elektronická podpora**
- **Elektronické působení**
- **Elektronická ochrana**

Elektronická podpora – EPo je pasivní (není vyzařována vlastní elektromagnetická energie) součást elektronického boje, zahrnující pátrání, zachycení, identifikaci, zaměření a zjištění polohy zdroje vyzařování elektromagnetické energie pro účely okamžitého rozpoznání hrozeb, targetingu, plánování a vedení následných operací. Poskytuje informace potřebné pro okamžitá rozhodnutí v oblasti vlastní elektronické ochrany, elektronického působení a dalších taktických činnostech. Úkolem elektronické podpory je na základě analýzy shromážděných dat a poznatků vytvořit a šířit ucelenou jednozdrojovou informaci o elektronické situaci na bojišti. Úkoly elektronické podpory jsou v rámci AČR plněny silami a prostředky radiového a radiotechnického průzkumu, které jsou v sestavě jednotek EB.

Elektronické působení (EP) je aktivní (ofenzivní) součást elektronického boje, zahrnující použití elektromagnetické energie k působení proti silám, prostředkům nebo vybavení nepřítele.

Kombinuje nedestruktivní způsoby použití elektromagnetické energie, jako jsou elektronické rušení a elektronické klamání, s destruktivními způsoby použití elektromagnetické energie, reprezentovanými zbraněmi využívajícími směrovanou energii k elektronické neutralizaci (případně ničení) elektronických zařízení nepřítele. Elektronické působení se dělí na tři složky: elektronické rušení, elektronické klamání

a elektronickou neutralizaci (ničení). Elektronické působení může být vedeno účinně jedině za předpokladu kvalitní elektronické podpory.

Elektronická ochrana (EO) je součást elektronického boje, zahrnující činnosti k zajištění ochrany vlastních sil, prostředků nebo vybavení efektivním využitím elektromagnetického spektra proti působení nepřítele.

Všechny vlastní elektronické systémy jsou pro potenciálního protivníka nejenom zdroji informace, ale mohou být rovněž cíli prostředků jeho elektronického působení. Jejich aktivní činnost projevující se vyzařováním elektromagnetické energie je demaskujícím příznakem, kterého může být zneužito proti činnosti vlastních sil a prostředků nejenom za války, ale rovněž v míru. Proto je elektronická ochrana považována za nejdůležitější součást EB.

Elektronická ochranná opatření jsou kombinací zásad a pravidel, způsobu práce a taktiky vedení bojové činnosti, vedoucí ke snížení efektu protivníkových opatření elektronické podpory a elektronického působení. Účinné elektronické ochrany lze dosáhnout pouze jejich promyšlenou a přiměřeně vhodnou aplikací do vlastních komunikačních a informačních systémů (KIS) velení a řízení a nekomunikačních systémů (tj. elektronické zbraňové systémy, prostředky a zařízení).

1.2 Vzdušný průzkum

Vzdušný průzkum je určen k průzkumu prostoru a průzkumu cílů. Je realizován formou leteckého průzkumu s využitím letounů, průzkumných vrtulníků a vrtulníků pro řízení palby a průzkumu vzdušného prostoru, vedeného především silami a prostředky vojsk protivzdušné obrany.

Letecký průzkum se podle doby provedení a určení dělí na předběžný, přímý a kontrolní průzkum.

- Předběžný se provádí v rámci přípravy operace, před rozhodnutím velitele k získání informací o objektech nepřítele, terénu a počasí, nezbytných k rozhodování velitele.
- Přímý se provádí v průběhu operace, před provedením úderů k upřesnění a ověření údajů o poloze zvláště pohyblivých cílů, o situaci, počasí na trati letu a v prostoru cíle.

- Kontrolní se provádí v době úderu, nebo po něm k určení stupně zničení a umlčení objektu, nebo k potvrzení údajů získaných jinými druhy průzkumu.

Na taktickém stupni je letecký průzkum prováděn bezpilotními průzkumnými prostředky do hloubky bojové sestavy nepřítele a pozorovateli vzdušného průzkumu s využitím přidělených vzletů vrtulníků, nad sestavou vlastních sil. Uskutečňuje se vzdušným pozorováním, vzdušným fotografováním a pomocí optoelektronických prostředků (televizních a termovizních).

Pro průzkumný let dostává osádka vrtulníku informace o situaci nepřítele v prostoru letu, trať letu a objekty průzkumu nebo prostory zvláštní pozornosti, kde má vyhledat objekty (cíle). Osádka průzkumného vrtulníku je schopna provádět průzkum plošných objektů protivníka do hloubky až 10 km za linii dotyku vojsk.

Určený pozorovatel může vést průzkum bodových objektů maximálně do hloubky 3 až 5 km, s využitím fotografování nebo videozáznamu pro jejich dohodnocení.

Jednotka bezpilotních průzkumných prostředků je určena k průzkumu prostorů a objektů nepřítele v hloubce jeho bojové sestavy nebo v prostorech silně bráněných protivzdušnou obranou nepřítele. V závislosti na přidělení jednotky k podpoře brigády nebo divize, typu bezpilotních prostředků a rozsahu úkolů průzkumu, je schopna vést průzkum do hloubky prostorů zpravodajské odpovědnosti.

Při plánování úkolu musí být stanovena trať letu a její výška, kontrolní body před přiletem do prostoru průzkumu, prostor (objekt) průzkumu vymezeny několika body, způsob záznamu výsledků průzkumu a jejich předání na zpravodajské středisko.

Úkoly vzdušného průzkumu jsou plněny bezpilotními prostředky v závislosti na jejich průzkumném zařízení.

V denní době je průzkum prováděn zpravidla přenosem televizního obrazu v reálném čase s možností videozáznamu na řídicím stanovišti a následném podrobnějším vyhodnocení.

V noci jsou zpravidla využívány termovizní prostředky průzkumu s přenosem výsledku průzkumu v reálném čase.

Průzkum vzdušného prostoru provádí útvary a jednotky PVO radiolokačními prostředky a útvary EB pasivními radiotechnickými prostředky.

Kromě toho se u všech jednotek provádí vyčleněnými pozorovateli vzdušného nepřítele vizuální pozorování vzdušného prostoru k zjištění prostoru, doby a síly vzdušných výsadků.

Součástí průzkumu vzdušných cílů je i zjišťování prostorů a doby vysazení vzdušných výsadků nepřítele.

Závěr

Elektronický boj a Vzdušný průzkum má zásadní význam pro vedení operací. Může přinést rozhodující výhodu díky možnosti získávat informace o možnostech a záměrech protivníka a díky možnosti napadnout jeho klíčové systémy v rozhodující fázi boje.

Adekvátní úroveň schopností EB však vyžaduje vysoce sofistikované technické systémy schopné účinně operovat v soudobém složitém EM prostředí. Klíčová je odborná úroveň personálu. Na příslušníky odbornosti EB jsou kladeny vysoké nároky. Podle jejich zařazení jsou požadovány znalosti problematiky šíření signálů, schopnost analýzy složitých signálů, technická zdatnost, rozsáhlé znalosti výzbroje, organizačních struktur, taktiky a zvyklostí protivníka. Aby technika a personál vytvořili účinný a efektivní nástroj, musí být začleněni do struktur odpovídajících potřebám operace a musí být vytvořen efektivní systém řízení a velení tomuto systému.

Úsilí věnované oblasti EB se ovšem vyplácí. **Kvalitní systém elektronického boje snižuje ztráty a napomáhá úspěšnému splnění úkolů operace.**

2 Průzkum v hlavních druzích boje. Nové úkoly průzkumu

2.1 Průzkum za útoku

Průzkum za útoku má za cíl rozkrýt bojovou sestavu nepřítele, identifikovat silná místa obrany a současně odhalit její zranitelná místa. Vychází ze zpravodajského vyhodnocení těžiště obrany a prostorů hlavního úsilí obrany nepřítele, rozmístění jeho záloh a důležitých objektů. V závislosti na vyhodnocení těchto prostorů a způsobu přechodu do útoku plánuje zpravodajský štáb zasazení a použití průzkumných orgánů.

K získání výchozích podkladů pro plánování útoku je průzkum veden především letectvem, bezpilotními průzkumnými prostředky a radioelektronickým průzkumem.

Tyto prostředky jsou schopny včas získat informace o bojové sestavě nepřítele a jeho činnosti. Získané informace umožňují lepší plánování použití průzkumných orgánů k ověření síly nepřítele, jeho zranitelných míst a jeho činnosti v prostorech zvláštní pozornosti.

Základním způsobem činnosti bojového průzkumu za útoku je skryté pozorování v kontaktu s nepřítelem. Vyhýbání se rozhodnému boji je jedním z principů činnosti bojového průzkumu. V případě, že činnost průzkumného orgánu je vyražena, musí v sebeobraně využít palby pro odpoutání od nepřítele. Následující činnost vždy závisí na úkolu svazku (útvaru) a záměru velitele.

Velitelé průzkumných orgánů musí předvídat, kdy a kde se mohou setkat s nepřítelem, kdy a jak použít vlastní palebnou sílu a bojové schopnosti k získání informací i přežití průzkumného orgánu. Obdobně i rozhodnutí aktivně vyhledávat a napadat průzkum nepřítele musí být vždy porovnáváno s výhodou manévru pozorování a obejití nebo ústupu.

Při **přechodu do útoku po přesunu z hloubky** je do zahájení útoku především veden průzkum bezpilotními prostředky a radioelektronický průzkum. Průzkum pochodových os pro přesun hlavních sil provádí prvky zajištění přesunu. Průzkumné skupiny bojového průzkumu mohou být předsunuty společně s jednotkou radioelektronického průzkumu do prostoru zasazení svazku (útvaru), kde zaujímají výchozí prostory.

V případě potřeby mohou být předsunuty samostatně po osách přesunu hlavních sil nebo i po komunikacích mimo tyto osy. Po získání vizuálního kontaktu s hlavními silami nepřítele zahajují jeho pozorování. Do týlu nepřítele jsou zasazovány až po zahájení útoku.

V případě, že při postupu k zaujetí výchozího prostoru nemůže průzkumná skupina pokračovat v nařízeném směru, zabezpečí částí sil po nezbytnou dobu vizuální nebo radarové sledování nepřítele a obchází jej. Po předání kontaktu s nepřítelem silám předvoje se opět spojí s jádrem průzkumné skupiny. Obdobně i v případě kontaktu s průzkumem nepřítele průzkumná skupina nepřítele pozoruje a obejde, aniž s ním naváže kontakt, nebo zahájí jeho ničení, a to v případě, že hlavní síly bezprostředně zahájí útok.

Skupiny hloubkového průzkumu jsou s využitím vrtulníků zasazovány s předstihem do klíčových prostorů v hloubce bojové sestavy nepřítele, případně mohou být zasazeny na vozidlech k zjištění důležitých informací v taktické hloubce, s využitím prosakování v mezerách.

Při **útku z přímého dotyku s nepřítelem** musí být zabezpečen nepřetržitý průzkum nepřítele k zajištění úspěchu útoku a upřesnění jeho činnosti v případě, že odhalí záměr činnosti vlastních sil.

Průzkum do zahájení útoku musí být veden zasazenými průzkumnými orgány, kterým jsou po zahájení útoku upřesněny nové úkoly. K sledování celého prostoru zpravodajské odpovědnosti jsou využívány bezpilotní průzkumné prostředky, radioelektronický a radiolokační průzkum.

Další průzkumné orgány bojového a hloubkového průzkumu jsou zasazovány jen v nezbytných případech k plnění nejdůležitějších úkolů. Nové průzkumné orgány, které dostávají úkol proniknout do větších hloubek a pátrat po činnosti druhých sledů a záloh nepřítele jsou zasazovány až po splnění bližších úkolů praporů.

2.2 Průzkum v obraně

Průzkum v obraně má za cíl rozkrýt bojovou sestavu nepřítele, získat čas a prostor pro reakci na činnost nepřítele. Prioritně je zaměřen na prostory, kde je předpokládána činnost hlavních sil a důležitých objektů nepřítele.

Zpravodajské orgány musí pečlivě vyhodnotit, jakými objekty a jednotkami nepřítele mohou být tyto prostory využívány, a podle toho stanovit jejich důležitost. Podle důležitosti jednotlivých prostorů plánují použití průzkumných orgánů.

Rozhodující roli v zabezpečení obrany hraje vizuální pozorování a sledování objektů nepřítele, které je vedeno ve dvou obdobích.

Do zahájení útoku je hlavní úsilí průzkumu soustředěno na zjištění příprav nepřítele k zahájení útoku, rozkrýtí složení jeho bojové sestavy prvního sledu, rozmístění hlavních palebných systémů a činnost druhého sledu

V období po zahájení útoku a boje krycích sil má průzkum za úkol získat informace o nepříteli jako podklad pro jeho palebné ničení, s důrazem na zjištění rozmístění jeho jednotek a objektů, síly a složení nepřítele na směru postupu a získat podklady pro zpravodajské vyhodnocení hlavního úsilí a záměru nepřítele.

V průběhu boje hlavních sil má průzkum za úkol získat informace o důležitých objektech bojové sestavy nepřítele, jejich činnosti a rozmístění, síle a složení druhých sledů a záloh, jejich směrech postupu a možnostech zasazení. Cílem průzkumu je získat čas a vytvořit podmínky pro narušení činnosti nepřítele, vyčerpání jeho sil a zmaření jeho záměru. Kromě toho mohou průzkumné orgány vést průzkum k zabezpečení boků a mezer.

2.3 Jiné taktické činnosti

Jiné taktické činnosti zahrnují jak bojové, tak nebojové činnosti jednotek a svým charakterem, cílem a způsobem provedení se mohou od sebe značně lišit.

Mohou být prováděny:

- k plnění cílů ofenzivních nebo defenzivních činností nadřízeného nebo k přípravě na nastávající boj;
- při záchraně a evakuaci osob;
- k obnově bojeschopnosti apod.

Mohou být prováděny v kterémkoli terénu, denní a roční době a v kterékoli etapě boje. Některé z nich může provádět četa samostatně, jiné jen v rámci vyššího organizačního celku (roty, praporu).

Jiné taktické činnosti:

1. Bezpečnost
2. Postup k navázání dotyku s protivníkem
3. Střetný boj
4. Navázání styku
5. Pomoc obklíčeným silám
6. Vystřídání jednotek v boji
7. Ústup / záměrný odchod
8. Přesun
9. Překonávání překážek

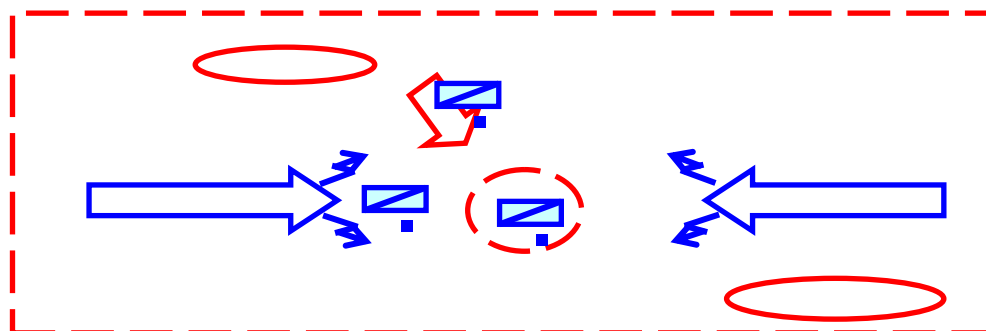
Bezpečnost - činnosti vedené v oblasti bezpečnosti (zajištění) vojsk poskytují vlastním silám včasné a přesné varování o aktivitách protivníka a čas pro účinnou reakci.

- Zajištění
- Pozorování
- Střežení
- Zajištění při rozmístění mimo boj.

Postup navázání dotyku s nepřítelem - účelem navázání dotyku je navázat nebo obnovit dotyk s protivníkem za co nejvýhodnějších podmínek pro hlavní síly. Aby toho bylo možno dosáhnout, bude nutno organizovat rozsáhlou průzkumnou činnost. Ochranné prvky protivníka musí být zničeny nebo neutralizovány, aby nemohly bránit přesunu hlavních sil. Musí být rovněž přijata opatření pro ochranu boků.

Střetný boj - střetný boj (Meeting Engagement) je druhem boje, při němž se obě strany snaží dosáhnout svého cíle útočnou činností. Ke střetnému boji dochází především ve fázi navazování dotyku s nepřítelem a poté při odrážení protiztečí jeho záloh a druhých sledů. Důležitými charakteristickými rysy střetného boje jsou nedostatek informací o protivníkovi, jejich rychlé zastarávání a omezený čas, který má velitel k dispozici pro řešení situace.

Navázání styku - bojová činnost pro navázání styku (Link-up) se vede tam, kde se mají spojit vlastní síly na území ovládaném protivníkem. Činnost průzkumu se zaměřuje na upřesnění rozmístění sil protivníka v prostoru plánovaného sloučení sil a na jeho možnosti navýšit síly v tomto prostoru (přísun záloh).

Pomoc obklíčeným silám - je povinností nadřízeného velitele zvážit a rozhodnout, zda by je měly vnější síly uvolnit nebo zda by se měly obklíčené síly dostat z obklíčení samy, provedením průlomu. Před přípravou vyjití z obklíčení je zasazeno maximum sil a prostředků průzkumu ke zjištění mezer v sestavě protivníka. PzS v prostoru obklíčení jsou zasazeny k pozorování sil protivníka v dotyku. Průzkum objektů nepřítele, které mají být v boji zničeny, je veden všemi druhy průzkumu svazku a útvarů.

Musí být využity průzkumné orgány, které pokračují v plnění průzkumných úkolů v sestavě nepřítele při průzkumu prostorů soustředění palebných prostředků a míst velení. Průzkumné orgány v týlu nepřítele jsou využívány k průzkumu stavu komunikací, které jsou plánovány pro odchod po vyjití z obklíčení a k průzkumu případných zátarasů. Při vyjití z obklíčení musí být průzkum koordinován se silami, které mají za úkol spojit se s obklíčenými jednotkami. Průzkum je zaměřen na zjištění sil protivníka, které mohou působit proti hlavním silám vyváděným z obklíčení. Průzkumným orgánům se předávají signály pro vzájemné rozpoznání s vojsky působícími mimo obklíčení.

Vystřídání jednotek v boji - podstatou vystřídání je předání (převzetí) odpovědnosti za bojový úkol v konkrétním prostoru a čase. Požadavkem je, aby přenos odpovědnosti byl proveden při udržení celkové úrovně bojového potenciálu. PzS musí v první řadě udržet neustálý kontakt s protivníkem, sledovat jeho činnost, zabránit jeho překvapivé činnosti. Zasazené PzS vytvářejí základ systému průzkumu a plní stanovené úkoly do doby ukončení přeskupení nebo vystřídání. Nové průzkumné orgány přeskupujících nebo střídajících sil jsou zasazovány se zahájením bojové činnosti. Nebo může nová jednotka střídající převzít již zasazené PzS od střídané jednotky.

Ústup, záměrný odchod - k ústupu dochází tehdy, když se síly v souladu s vůlí svého velitele odpoutají od sil protivníka a snaží se vyjít z dotyku s protivníkem.

Průzkumné anebo ochranné součásti nadále nepřítele pozorují a poutají ho, snaží se udržet kontakt s protivníkem a zjistit možnosti přísunu jeho dalších sil do prostoru ústupu. Dalším úkolem je průzkum na osách (v pásmu) odchodu s cílem předejít nenadálému napadení vzdušnými výsadky protivníka, případně silami pronikajícími do boků a týlu sestavy ustupujících vojsk. Současně musí být zabezpečena koordinace činnosti průzkumných orgánů, které budou postupně vyváděny z prostoru dotyku (z prostoru ochranných sil) do sestavy vlastních sil.

Přesun - přesun (Movement) je typem taktické činnosti zahrnujícím přemístění bojových a dalších jednotek z jednoho místa na druhé (na místo jejich taktického nasazení) bez očekávání boje. Jestliže se jednotka dostane do kontaktu s protivníkem neočekávaně, platí pravidla střetného boje. Velitel dané jednotky musí vždy uvažovat v rámci úkolu a v rámci konceptu vedení boje nadřízeného velitele. Především si musí zabezpečit zachování volnosti pohybu.

Útoky slabšího nepřítele nesmí narušit kontinuitu přesunu a zpozdit ho. Měly by být vyřešeny prvky zajištění, umlčující palbou nebo vyčleněnou malou jednotkou, která musí rychle vyřešit situaci a znovu se připojit k přesunujícím se silám. Během přesunu organizují velitelé jednotek ochranu před:

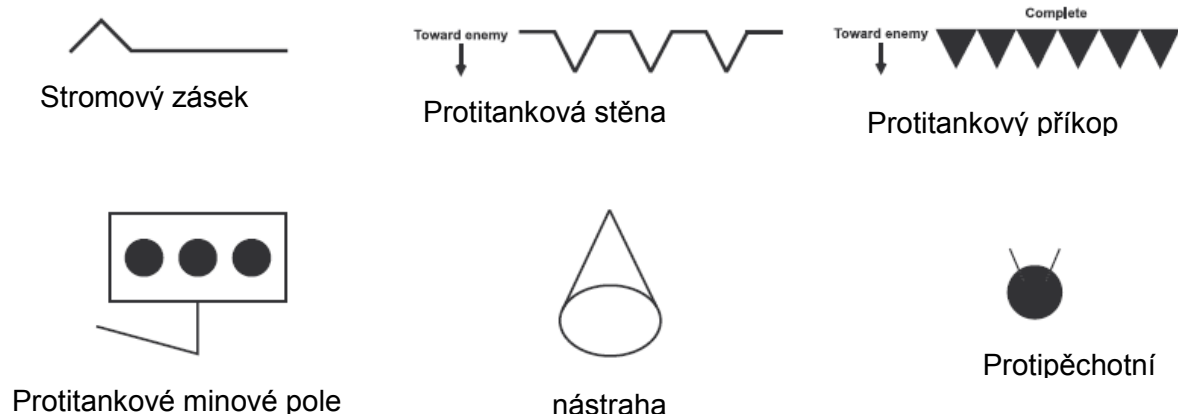
- vzdušným napadením, v případě vzdušného napadení musí velitelé zabezpečit plnění příslušných obranných opatření vojsky a po odražení útoku vynaložit veškeré úsilí k pokračování v přesunu;
- hrozbou napadení zbraněmi hromadného ničení;
- dotykem s protivníkem.

Úsilí průzkumu se soustřeďuje na zjištění:

- protivníka, zejména jeho průzkumu a výsadek;
- sjízdnosti komunikací;
- překážek na komunikacích, s důrazem na mosty, soutěsky, průsmyky, cesty mezi neprostupnými lesy, komunikační uzly a na průjezdy zastavěnými prostory, kde hrozí léčky, působení diverzních skupin, prostorů vysazení výsadek, prostorů možného manévru protivníka nebo zneprůjezdnění.

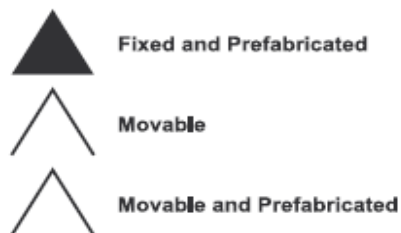
Přesně určit nebo klasifikovat veškeré překážky (jejich polohu, rozměr, typ, mezery mezi nimi a objížďky), označit je, překonat a najít objížďky. Podat hlášení o překážce nejméně 1 hod před příchodem hlavní částí sil.

Překonávání překážek - překážka je přirozený nebo uměle vytvořený útvar v terénu, který slouží k omezení pohybu protivníka, jeho zdržení a způsobení ztrát a k jehož překonání je zapotřebí speciální vybavení nebo munice. Druhy překážek: vodní, minová pole, zátarasy, jiné.

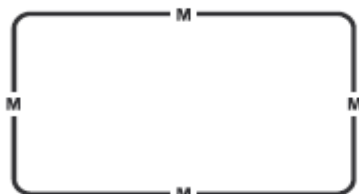

Pro všechny způsoby překonávání překážek a ražení průchodů je v rámci plánování nutné zohlednit tyto faktory:

- překážky prozkoumává zejména ženijní průzkum;
- důkladné a včasné zpravodajské informace a průzkum potvrdí existenci překážek a jejich charakter, pomohou veliteli v rozhodnutí, zda překážku obejít, překročit ji z chodu nebo s plánovanou přípravou.

Protitankový zátaras

Zaminovaný prostor

Ženijní průzkumná jednotka

3 Zpravodajské zabezpečení brigádního úkolového uskupení

Úvod

Zpravodajství zahrnuje činnosti, které souvisí s řízením zdrojů a agentur shromažďováním, zpracováním informací a šířením zpravodajských informací.

Zpravodajství/zpravodajská činnost (dále jen zpravodajská činnost) je prováděna trvale s předstihem před plánováním boje (operace), při jeho přípravě i v průběhu boje (operace). Výsledky zpravodajské činnosti umožňují předvídání záměru činnosti nepřítele, napomáhají rozhodování velitele a řízení činnosti vojsk.

Zpravodajská činnost zahrnuje použití různých aktivit a metod práce při získávání informací od zdrojů, použití technických prostředků při práci s informacemi v průběhu zpravodajského cyklu. Součástí zpravodajské činnosti mohou být také specifické aktivity k ovlivnění výsledku boje (operace) řízené zpravodajskými štáby a jimi prováděné samostatně nebo v součinnosti s jinými orgány nebo organizacemi.

Kromě přímé podpory rozhodovacího procesu velitele poskytuje zpravodajství specifickou podporu různým druhům činností, jakými jsou např. ochrana vlastních sil, vedení informačních operací, určování cílů apod. Sestavení přesného obrazu bojiště vyžaduje centralizovanou koordinaci, jednotný postup na všech stupních a včasné šíření informací a zpravodajských informací v celém systému velení a řízení. Organizace zpravodajské činnosti musí zabezpečovat maximální zpravodajskou podporu při minimálních požadavcích na vlastní infrastrukturu.

Před zahájením operace (boje) pomáhá zpravodajství veliteli s tvorbou plánů pro řešení nenadálých událostí, podílí se na utváření vhodné organizační struktury vysílaného kontingentu a podporuje přípravu výcviku vysílaných jednotek.

Na počátku procesu plánování operace (boje) musí zpravodajské štáby zvýšit úsilí při poskytování požadovaných zpravodajských informací velitelům a jednotkám vysílaným k účasti v operaci. Zpravodajské štáby strategického, operačního a taktického stupně udržují dostatečnou kontinuitu zpravodajské činnosti a hloubku jejího působení tak, aby byla zabezpečena podpora všech prvků operace. Ve fázi plánování určují klíčové momenty rozhodování pro účinné nasazení bojové síly.

Aktuální zpravodajské informace zároveň snižují celkovou nejistotu pramenící z neznalosti protivníka a prostředí. Zpravodajství umožňuje velitelům zaměřit své prostředky na splnění cílů operace a určit přijatelné riziko při vedení operací. Tím, že zpravodajství pomáhá veliteli nastítnit budoucí vývoj situace na bojišti, dochází ke zkrácení doby rozhodovacího cyklu.

V obecné rovině je úkolem zpravodajství dodat uživateli zpravodajské informace ve správný čas a na správné místo. Pro splnění tohoto úkolu je naprosto zásadní otázkou kvalitní organizační a technické řešení systému výměny a sdílení informací v horizontální i vertikální rovině procesu řízení a velení.

3.1 Místo a úkoly zpravodajského štábu v procesu zpravodajské podpory úkolového uskupení

Zpravodajský štáb

Osoba nebo organizační prvek, jejichž úkolem je provádět zpravodajskou činnost. Zpravodajský štáb (středisko) je zpravidla součástí štábu příslušného stupně velení a využívá zdroje a agentury, které jsou v podřízenosti velitele.

Na základě vyhodnocení záměru nepřítele a záměru operace navrhuje veliteli formulaci prioritních požadavků na zpravodajské informace. Současně zodpovídá za jejich rozpracování do požadavků na informace. V průběhu vedení operace upřesňuje zpravodajské hodnocení, řídí úsilí shromažďování informací, všezdrojovou analýzu informací, zpracování a distribuci zpravodajských informací.

Je součástí vševojskového štábu. Nepřetržitě slaďuje zpravodajské úkoly s ostatními úkoly v rámci plánování a řízení boje.

Je povinen:

- trvale shromažďovat, vyhodnocovat a uchovávat nezbytné informace, provádět propočty (kvantitativní, kvalitativní) možností nepřítele, připravovat prognózy záměru činnosti nepřítele, vývoje situace a připravovat z nich podklady pro rozhodování velitele;

- zabezpečovat předávání úkolů zdrojům, skupinám (zpravodajským, řízení průzkumu) a kontrolovat jejich plnění;
- informovat nadřízený štáb a štáby podřízených útvarů o situaci nepřítele;
- plánovat a řídit podporu a všestranné zabezpečení průzkumných jednotek a orgánů;
- trvale koordinovat zpravodajskou činnost mezi zpravodajskými středisky vlastních, sousedních a spolupůsobících svazků a útvarů;
- organizovat a zabezpečovat přenos zpravodajských informací mezi místy velení, k podřízeným útvarům a jednotkám;
- studovat poznatky o nepříteli, zevšeobecňovat je a předávat vojskům.

Zpravodajský náčelník odpovídá za zpravodajské zabezpečení a řízení zpravodajské činnosti v rámci svazku prostřednictvím zpravodajského střediska.

Je povinen:

- stanovovat cíle a úkoly zpravodajské činnosti a podíl na jejich plnění jednotlivými zdroji a skupinami;
- navrhopvat veliteli prioritní požadavky na zpravodajské informace;
- řídit zpracování požadavků na informace pro zdroje a skupiny;
- navrhopvat seznam nejdůležitějších objektů nepřítele pro ničení;
- vyhodnocovat vlastní objekty, které jsou rozhodující z hlediska nepřítele;
- řídit zpracování modelů událostí a modelů na podporu rozhodování;
- osobně předkládat veliteli závěry ze zpravodajské přípravy bojiště a zpravodajských hodnocení;
- mít trvalý přehled o stavu zdrojů a skupin, jimi plněných úkolech a situaci nepřítele;
- kontrolovat plnění zadaných úkolů.

3.2 Zpravodajské středisko

Je součástí místa velení, které v rámci řízení zpravodajské činnosti koordinuje shromažďování a management požadavků. Tvoří jej zpravodajské štáby štábu svazku (útvary). Je určeno ke zjišťování zpráv o nepříteli z prostoru zpravodajské odpovědnosti od zdrojů a skupin a shromažďování informací z prostoru zpravodajského zájmu, jejich vyhodnocování a předkládání příslušných návrhů a informací veliteli, štábu a podřízeným útvarům.

Hlavní úkoly zpravodajského střediska:

- plánování a koordinace zpravodajské činnosti;
- plánování a řízení sběru informací, vyhodnocování získaných informací ze všech zdrojů;
- udržování trvalého přehledu, průběžné hodnocení situace a záměru nepřítele;
- poskytování závěrů o nepříteli a terénu veliteli a štábu;
- vedení přehledu o objektech nepřítele;
- zpracování zpravodajských informací, hlášení a dalších zpravodajských dokumentů;
- soustřeďování požadavků na zpravodajské informace od jiných součástí štábu a podřízených útvarů a jednotek;
- příprava návrhu požadavků na zpravodajské informace pro velitele;
- odborné řízení zpravodajských orgánů útvarů a průzkumného útvaru (jednotky);
- zpracování požadavků na vzdušný průzkum a přepravu.

Závěr

Zpravodajskou činností v AČR se zabývají zpravodajské štáby všech stupňů velení, které společně vytváří ucelený systém zpravodajského zabezpečení AČR, jehož cílem je získávat informace a zpravodajské informace o protivníkovi a

prostorech plánované činnosti, nezbytné k přípravě a úspěšnému vedení operace (boje).

Kromě přímé podpory rozhodovacího procesu velitele poskytuje zpravodajství specifickou podporu různým druhům činností, jakými jsou např. ochrana vlastních sil, vedení informačních operací, určování cílů apod. Sestavení přesného obrazu bojiště vyžaduje centralizovanou koordinaci, jednotný postup na všech stupních a včasné šíření informací a zpravodajských informací v celém systému velení a řízení. Zpravodajská činnost vyžaduje k získání informací využití všech prostředků velitele, jako např. jednotek v kontaktu s nepřítelem, bojových hlídek, prvků protivzdušné obrany, prostředků elektronického boje a spojenecké spolupráce cestou styčných důstojníků nebo společných informačních systémů. Organizace zpravodajské činnosti musí zabezpečovat maximální zpravodajskou podporu při minimálních požadavcích na vlastní infrastrukturu.

Před zahájením operace (boje) pomáhá zpravodajství veliteli s tvorbou plánů pro řešení nenadálých událostí, podílí se na utváření vhodné organizační struktury vysílaného kontingentu a podporuje přípravu výcviku vysílaných jednotek.

Na počátku procesu plánování operace (boje) musí zpravodajské štáby zvýšit úsilí při poskytování požadovaných zpravodajských informací velitelům a jednotkám vysílaným k účasti v operaci. Zpravodajské štáby strategického, operačního a taktického stupně udržují dostatečnou kontinuitu zpravodajské činnosti a hloubku jejího působení tak, aby byla zabezpečena podpora všech prvků operace. Ve fázi plánování určují klíčové momenty rozhodování pro účinné nasazení bojové síly. Aktuální zpravodajské informace zároveň snižují celkovou nejistotu pramenící z neznalosti protivníka a prostředí. Zpravodajství umožňuje velitelům zaměřit své prostředky na splnění cílů operace a určit přijatelné riziko při vedení operací. Tím, že zpravodajství pomáhá veliteli nastínit budoucí vývoj situace na bojišti, dochází ke zkrácení doby rozhodovacího cyklu.

4 Zpravodajské hodnocení nepřítele

Úvod

Hlavní funkcionáři AČR, velitelé, náčelníci (dále jen velitelé) a jejich štáby potřebují pro plánování a vedení operací co nejpřesněji pochopit protivníka a co nejdokonaleji poznat prostor operace. Úlohou zpravodajského zabezpečení AČR je zajistit relevantní podklady pro jejich podporu v úsilí o pochopení záměrů protivníka a poznání prostoru operace. Zpravodajské štáby na všech stupních podporují plánování a vedení operací včasným poskytováním zpravodajských informací a přímým zapojením do rozhodovacího procesu. Zpravodajské štáby zaměřují pozornost především na zjišťování způsobů činnosti protivníka, jeho záměrů, silných stránek a zranitelných míst, zhodnocení vlivu terénu a počasí na průběh operace a určování a popis cílů.

Zpravodajská příprava bojiště (ZPB) je systematický a nepřetržitý proces analyzování operačního prostředí (elektromagnetické, informační prostředí a další), všech dimenzí operačního prostoru (vzdušné, pozemní, terén, počasí, atd.) a možných ohrožení ve specifické geografické oblasti. Poskytuje komplexní a dílčí zpravodajská hodnocení, která slouží jako podklad pro přípravu rozhodnutí velitele, jeho realizaci a upřesňování v průběhu operace.

4.1 Zpravodajská příprava bojiště

Odhalováním hrozeb protivníka napomáhá veliteli nalézt možnosti jak jim čelit. Pomáhá veliteli s definováním požadovaného cílového stavu operace a určováním doby, kdy je dosažen. Pro stanovení odpovídajících cílů poskytuje vyhodnocení možností protivníka, jeho záměrů a využitelných slabých stránek. Základem tohoto vyhodnocení je činnost, nazývaná **zpravodajská příprava bojiště** – ZPB (Intelligence Preparation of Battlefield/Intelligence Preparation of Battlespace – IPB), jejímž výstupem je grafické vyjádření schopností, rozmístění, záměrů a pravděpodobné činnosti protivníka spolu se znázorněním geografických, socioekonomických a demografických podmínek v prostoru operace. Velitelem stanovené cíle jsou základem pro formulaci zpravodajských požadavků, jejichž zodpovězení je pro podporu rozhodovacího procesu zásadní.

ZPB probíhá souběžně s procesem plánování operace a je určena k informační podpoře velitele a štábu v průběhu hodnocení. Jejím výstupem je grafické vyjádření schopností, rozmístění, záměrů a pravděpodobné činnosti nepřítele spolu se znázorněním základních složek prostředí, demografických a kulturních podmínek v prostoru operace.

Většina zpravodajských požadavků je tvořena jako výsledek procesu zpravodajské přípravy bojiště a jeho provázáním s rozhodovacím procesem. Zodpovězení zpravodajských požadavků je pro podporu rozhodovacího procesu zásadní.

ZPB začíná v průběhu ujasňování úkolu a jeho analýzy a pokračuje během celého procesu plánování operace. Zpravodajské a průzkumné orgány sbírají a zpracovávají důležité informace pro objasnění způsobu naplnění možných variant činnosti nepřítele. Této činnosti se zúčastňují i ostatní součásti štábu, aby potvrdily proveditelnost navržených variant činnosti nepřítele nebo aby poskytly další doplňkové údaje. Varianty činnosti nepřítele pak mohou být využity plánovacími týmy pro rozeznání možných ohrožení splnění operačního úkolu a následných požadavků na sběr informací.

Zpravodajská příprava bojiště je plynulý proces, který se skládá ze čtyř na sebe navazujících etap:

- ❑ vymezení a popsání operačního prostředí;
- ❑ charakteristika vlivů operačního prostředí;
- ❑ hodnocení nepřítele;
- ❑ určení (odhad) pravděpodobné varianty činnosti nepřítele.

Sun Tzu: "Znáš nepřítele, znáš sebe – tvé vítězství nebude ohroženo.

Znáš zemi, znáš počasí – tvé vítězství bude absolutní."

Vymezení a popsání operačního prostředí

V této etapě štáb analyzuje, poznává a vyhodnocuje společný operační prostor prostřednictvím důležitých charakteristických rysů a zpráv získávaných včas organizovaným počátečním průzkumem, které se vztahující k operačnímu prostředí, nepříteli a dalším okolnostem a mohou ovlivnit splnění úkolů operace (viz obrázek 4-6). Přitom je třeba brát v úvahu i „nefyzické“ dimenze prostředí jako je

elektromagnetické spektrum, automatizované informační systémy a veřejné mínění, které mohou přesahovat rámec stanoveného společného operačního prostoru a ovlivnit určení prostoru zpravodajského zájmu. Pro úspěšný průběh operace je nezbytné vystihnout, které ze zjištěných charakteristických rysů souvisejících s nepřítelem, terénem, obdobím, počasím, obyvatelstvem apod. jsou důležité pro uskutečnění záměru velitele a tyto považovat za významné. Využitelné významné rysy zakreslené na oleátách a poskládané na sebe na mapu pak vytvoří grafické vyhodnocení prostoru nadcházející operace i prostoru zájmu.

Posouzení vlivů operačního prostředí

Obsahem této etapy je analýza jednotlivých dimenzí operačního prostředí s důrazem na hodnocení vojenských aspektů terénu a následné vyhodnocení toho, jak tyto aspekty ovlivní průběh operace vlastních a nepřátelských síl. Současně budou analyzovány i další dimenze operačního prostředí, jako např. hydrometeorologické, demografické, kybernetické, elektromagnetické a dalších a hodnocen jejich vliv na operaci.

Hlavním výsledkem bude upřesněný celkový obraz působení vlivů jednotlivých dimenzí prostředí na operaci, který bude vytvořen s využitím oleát se zákresy každé vyhodnocené dimenze operačního prostředí. I v tomto případě by měly být zobrazovány pouze důležité informace, které bude velitel potřebovat při seznamování se s prostorem operace i v průběhu rozhodovacího procesu v souladu s úkolem a záměrem nadřízeného velitele.

Operační prostředí může být analyzováno v následujících dimenzích:

- pozemní;
- vzdušné;
- kosmické;
- elektromagnetické;
- kybernetické;
- lidské populace;
- povětrnostních podmínek;
- dalších, pro operační prostředí charakteristických dimenzí.

Pozemní dimenze. Analýza pozemní dimenze operačního prostředí je zaměřena na terénní prvky jako lesy, řeky, údolí, mosty, silnice apod., přirozené a umělé překážky jako například hory, přehrady a vodní nádrže, umělé zavlažovací kanály a řada dalších. Vyhodnocují se možnosti terénu pro pozorování, vedení palby, jeho ochranné vlastnosti, možnosti ukrytí, překážky, klíčové úseky terénu a přístupy k nim a další hlediska a posuzují se vlivy jednotlivých aspektů na plán a cíle operace.

Vzdušná dimenze. V této části operačního prostředí probíhají vojenské vzdušné a protivzdušné operace. Je to prostředí, ve kterém operují letadla, vrtulníky, protivzdušné obranné systémy, bezpilotní prostředky, řízené střely, balistické rakety i protiraketové systémy. Při analýze vzdušného prostředí v prostoru zahájení vzdušné operace, v cílovém prostoru a mezi nimi je nutné brát v úvahu řadu aspektů, které nejsou trvalé povahy, tudíž jsou obtížně předvídatelné a mohou zásadě ovlivnit průběh operace (například meteorologické podmínky, operační výška, přístupy k cílům, nouzová letiště apod.).

Kosmická dimenze. Kosmická dimenze operačního prostředí má obrovský rozměr od nadmořské výšky stovky kilometrů, kde je možné udržovat vesmírný objekt na oběžné dráze kolem země, až do výšky několika desítek tisíc kilometrů. Síly, které mají přístup k tomuto střední, mají široké možnosti, které lze využít ve svůj prospěch a zvětšit své operační schopnosti. Dráha kosmického prostředku (družice) může procházet přímo nad prostory zájmu, které můžou být zobrazovány a vyhodnocovány. Elektromagnetická dimenze operačního prostředí zahrnuje všechny vojensky důležité součásti elektromagnetického spektra spojené s používáním rádiových, radarových, laserových, elektron-optických a infračervených prostředků a zařízení. Při analýze této složky prostředí je nutné brát v úvahu skutečnost, že se jedná o kombinaci vojenské části (vlastní síly i nepřítel), občanské elektromagnetické infrastruktury a přírodních jevů.

Kybernetická dimenze. Využití informačních systémů podporujících vojenské operace významně zvýšilo význam kybernetické dimenze operačního prostředí. Vytváří prostředí pro vedení informačních operací, které ohrožují stále složitější informační systémy, vytvořené databáze (vojenské i civilní) a tím i vedení operací v síťově propojeném prostředí. Na základě hodnocení vlivů kybernetického

prostředí by měla být přijata opatření k omezení jejich působení zejména na informační systémy a sítě důležité pro plánování a provádění vojenských operací.

Lidská populace. Toto měřítko operačního prostředí představuje různé vojensky významné sociologické, kulturní, demografické, a psychologický aspekty charakteristické pro obyvatelstvo jak na straně nepřítele, tak i vlastní. V tomto prostředí je ideální podmínky pro vedení psychologických informačních operací (zejména dezinformační činnost). Proto je nutné analýzu lidského dimenze operačního prostředí zaměřit na rozpoznání a zhodnocení všech charakteristických rysů, které mohou ovlivnit chování obyvatelstva jako celku, jejich vedoucích představitelů, vojáků a jejich velitelů a vyhodnotit jejich vliv na průběh vojenských operací. Psychologické profily civilních (politických) vedoucích představitelů a vojenských velitelů mohou usnadnit pochopení jednání nepřítele, vyhodnotit jeho silná a slabá místa a pravděpodobnou variantu činnosti.

Povětrnostní podmínky. Počasí může působit na operační prostředí buď společně s ostatními dimenzemi a tím se pozměnit charakteristické rysy každé dimenze operačního prostředí nebo může mít přímý vliv na vojenské operace bez ohledu na ostatní dimenze operačního prostředí. Analýza povětrnostních podmínek je proces, v kterém: se vyhodnocuje každý vojenský aspekt počasí a jejich vlivy na průběh vojenských operací. Informace o povětrnostních podmínkách dodává štábu hydrometeorologická služba, který je využívá k vyhodnocení vlivů počasí na vlastní síly i nepřítele.

Další charakteristické dimenze operačního prostředí zahrnují takové charakteristické rysy operačního prostředí, které by mohly působit na vojenské operace nezávisle na předchozích dimenzích a ovlivnit záměr a variantu činnosti vlastních sil i nepřítele. Protože budou ostatní významné charakteristické rysy závislé na konkrétní situaci spojenou s každou operací, nelze vyjmenovat všechny dimenze operačního prostředí, které mohou její průběh ovlivnit (například charakteristické rysy operačního prostředí pro mírovou či humanitární operaci budou výrazně odlišné od těch, které budou charakteristické pro bojovou operaci proti nepříteli. Patří mezi ně například politická a vojenská omezení, čas, ekologická a zdravotní rizika, infrastruktura, průmysl, zemědělství, ekonomika, historie a řada dalších.

4.2 Hodnocení nepřítele ve zpravodajském zabezpečení AČR v operacích

Cílem třetí etapy ZPB je na základě analýzy informací o nepříteli vyhodnotit jeho těžiště, silná i slabá místa a omezení, schopnosti nepřátelských sil a jimi používaná doktrína, taktika, metodiky a standardní postupy včetně vlivů operačního prostředí, které na ně budou působit.

Těžištěm nepřítele může být soubor charakteristických rysů, schopností, a zdrojů, z kterého čerpá morální a fyzickou sílu a volnost jednání. Těžiště je vždy spojené s cílem. V důsledku objektivních změn se může změnit i těžiště. Strategickým těžištěm může být armáda, aliance, politický nebo vojenský představitel, soubor velmi důležitých schopností apod. Těžiště na operační úrovni mohou představovat vojenské možnosti nepřítele – nejen síla jeho ozbrojených sil, ale i další schopnosti v rámci operačního prostředí. Jelikož se bude nepřítel snažit utajit své těžiště, je třeba jej hledat v jeho silných místech, ne ve slabých a zranitelných.

Analýza vlastního a nepřátelského těžiště je klíčová pro proces plánování operace. Zpravodajská analýza nepřátelského těžiště je prováděna po získání poznatků různých systémů operačního prostředí, jako politický, ekonomický, sociální, informační systémy, vnitřní a vnější vztahy, infrastruktura, systém dopravy, obyvatelstvo a armáda včetně velení a bojových sil. Cílem je určit prvky, které jsou zdrojem sil a prostředků nepřítele, jeho volnosti jednání a vůle bojovat. Snahou je zjistit, jestli bude pravděpodobné těžiště nepřítele rozhodující pro jeho strategii.

Analýza těžiště by měla být prováděna z pohledu tří důležitých faktorů, kterými jsou rozhodující schopnosti, požadavky a zranitelnost.

Rozhodující schopnosti jsou takové, které jsou považovány za rozhodující pro těžiště nepřítele jako takové a jsou nezbytné pro úspěšné splnění jeho cílů.

Rozhodující požadavky jsou základní podmínky, zdroje a prostředky pro dosažení rozhodujících schopností k provedení operace.

Rozhodující zranitelnost jsou takové prvky nebo části kritických požadavků, které jsou nedostatečné a přímo nebo nepřímo ohrožují snahu nepřítele o dosažení

rozhodujících nebo významných úspěchů. Po provedené analýze velitel a jeho štáb přijímá opatření k ochraně vlastního a narušení nepřátelského těžiště.

Základním výsledkem (produktem) třetí etapy ZPB jsou pomocné podklady popisující modelovou organizaci nepřítele, jeho možnosti, taktiku a preferované činnosti a určení vysoce důležitých cílů (High-Value Target – HVT), tedy takových cílů, které nepřátelský velitel potřebuje pro úspěšné dokončení operace.

Určení pravděpodobné varianty činnosti nepřítele

První tři etapy ZPB pomáhají naplnit požadavky na znalost operačního prostředí velitelů a štábů analyzováním a vyhodnocením působení jeho vlivů na vojenskou operaci, hodnocením nepřítele, jeho schopností a určením nepřátelského těžiště. Cílem čtvrté etapy je dále rozšířit znalosti operačního prostředí například hlubším pochopením pravděpodobného záměru nepřítele, analyzováním jeho možných variant činnosti a určit tu, kterou by mohl pravděpodobně vybrat i tu, která nejvíc ohrožuje vlastní síly a úspěšné provedení operace.

Nejdříve je třeba zjistit pravděpodobně cíle nepřítele a požadovaný konečný stav analyzováním aktuální nepřátelské politické a vojenské situace a jeho operačních schopností. K tomu je nutné vyhotovit přehled všech možných variant činnosti nepřítele, do kterých zahrnujeme:

- všechny varianty činnosti, které odpovídají (v souladu s doktrínou) aktuální situaci a úspěšnému splnění pravděpodobných cílů;
- všechny varianty činnosti, které by mohly zásadně ovlivnit operaci vlastních sil včetně těch, které považuje (v souladu s doktrínou) v daných podmínkách za neoptimální;
- všechny varianty činnosti rozpoznaných při posledních operacích a činnostech nepřítele.

Každá varianta činnosti je vytvořena na základě znalostí nepřítele, zásad jeho činnosti (poznatky získané z 3. etapy ZPB) a informací o tom, co skutečně může vykonat. Varianty se porovnávají se zpravodajskými poznatky a analýzami a vyhodnocuje se působení vlivů reálného operačního prostředí na činnost nepřítele. Ty, které jsou nereálné, jsou vyřazeny. Výsledkem je soubor pravděpodobných

variant činnosti nepřítele, z nichž každá se porovnává se stanovenými zvláštními kritérii. Tato kriteria se mohou týkat přiměřenosti sil, proveditelnosti, přijatelnosti, zvláštností, souladu s jeho vlastní doktrínou atd. Míra podrobnosti rozpracování a porovnávání variant je závislá na času, který má štáb k dispozici (například podrobnosti o cílech a typu operace, nejdříve možný čas zahájení, směry činnosti a možnosti manévru, cíle a objekty, přístupy k nim, sestava, konečný stav a další). Každá varianta činnosti nepřítele by měla obsahovat grafické vyjádření, popis varianty činnosti a přehled vysoce důležitých cílů. Ve vytvořeném seznamu by měla být každá varianta činnosti zařazena podle pravděpodobnosti jejího výběru. Seznam je jakýmsi výchozím bodem pro velitele a štáb při zahájení rozhodovací proces, kdy mohou vzít v úvahu jak nejpravděpodobnější variantu činnosti nepřítele a stejně tak jeho variantu činnosti, která je nejnebezpečnější pro vlastní síly a úspěšné provedení operace.

Závěr

Hodnocení protivníka je hlavním dokumentem a výsledkem zpravodajské přípravy boje. Je připravováno s využitím báze znalostí (podkladů) zpravodajské přípravy boje, zobecněním všech zpráv získaných všemi průzkumnými orgány a z informací od nadřízeného a sousedů o protivníkovi i terénu pro velitele (NŠ).

Zpravodajský náčelník je předává veliteli osobně, s využitím zákresu na fólii nebo v pracovní mapě, vždy při plánování nového bojového úkolu. V průběhu boje při zásadních změnách situace. Hodnocení protivníka zpravodajským náčelníkem obsahuje:

1. Všeobecnou charakteristiku činnosti protivníka v prostoru zpravodajského zájmu.
2. Složení, bojovou sestavu protivníka a rozmístění jeho nejdůležitějších prvků.
3. Objasnění bojové síly (možností) uskupení z hlediska bojové sestavy, podpůrných prostředků a jednotek.
4. Vyhodnocení činností, které potvrzují záměr protivníka.
5. Pravděpodobný cíl činnosti protivníka a záměr, jak jej může dosáhnout.
6. Silná a slabá místa protivníka a návrh opatření ke zmaření jeho záměru.
7. Návrh zpravodajských požadavků na informace.

Hodnocení protivníka připravuje zpravodajský orgán vždy v celém rozsahu. Při nedostatku času, v průběhu boje, může být jeho obsahem:

1. Objasnění rozmístění prvků bojové sestavy protivníka a jeho síly;
2. Závěry z činnosti protivníka vzhledem k použití druhých sledů a vyhodnocení směru (prostoru) jeho hlavního úsilí;
3. Zvláštnosti v použití druhů vojsk;
4. Závěry k původně vyhodnocenému záměru jeho činnosti;
5. Pravděpodobný záměr protivníka;
6. Silná a slabá místa, zranitelnost protivníka a návrh jak toho využít;
7. Doporučení změny zpravodajských požadavků na informace.

5 Hodnocení prostoru činnosti vojsk

5.1 Hodnocení prostoru činnosti vojsk

Hodnocení prostoru činnosti vojsk připravuje na štábu zpravodajský štáb ve spolupráci s důstojníky ženijního vojska, topografické služby, operačního oddělení (skupiny) a zpravodajského střediska. Do hodnocení mohou přispívat i další odbornosti, podle potřeb a požadavku velitele. Zpravodajské orgány vztahují hodnocení k činnosti protivníka, přitom jeho obsah přizpůsobují dílčím částem prostoru zpravodajské odpovědnosti.

Velitelé a štáby útvarů využívají hodnocení prostoru bojové činnosti, zpracované štábem svazku, ke stanovení bojových úkolů jednotkám v terénu. Vlastní hodnocení nezpracovávají.

Hodnocení vychází především z podkladů, které jsou k dispozici z generálního štábu, štábu svazu, z materiálů topografické a meteorologické služby. Zahrnuje fáze:

- hodnocení bojiště;
- hodnocení terénu v prostoru zpravodajské odpovědnosti;
- vyhodnocení vlivu počasí na bojovou činnost.

Hodnocení bojiště je základním východiskem zpravodajské přípravy boje. Vyžaduje součinnost vojenské zpravodajské služby s dalšími vojenskými i civilními institucemi. Je prováděno na stupni generálního štábu. Samostatně se provádí pouze v případě použití armády mimo teritorium České republiky. Provádí se jako první, v období přípravy vojsk k nasazení.

Prostor bojiště představuje souhrn předpokládaných nebo budoucích prostorů činnosti vojsk a prostorů rozmístění nebo činností svazků a útvarů protivníka, které by mohly ovlivnit činnost vlastních vojsk a které z tohoto důvodu velitel potřebuje znát. V závislosti na činnosti vojsk protivníka a vlastní situaci se v průběhu boje mění.

Hodnocení prostoru bojiště se provádí nejen z geografického hlediska. Zahrnuje analýzy politického a ekonomického charakteru, infrastruktury se zaměřením na důležitá průmyslová a komunikační centra, epidemiologické situace, národnostního složení obyvatelstva a dalších aspektů, které mohou ovlivnit plnění zadaného nebo předpokládaného úkolu vojsk. Výsledkem je poznání taktické a operační důležitosti významných místních zvláštností, které ovlivní cíle operace, směry vedení úsilí vlastních vojsk i protivníka.

Součástí hodnocení bojiště jsou vždy i sezónní údaje o klimatických podmínkách, ve kterých se uvádí údaje o průměrných teplotách, vodních srážkách a viditelnosti. Tyto podklady připravují odborníci meteorologické služby podle stanovených požadavků generálního štábu.

Rovněž mohou být součástí hodnocení i specifická hodnocení ženižní situace, vzniknuvší při zničení vodních děl, radiačního a chemického ohrožení při destrukci jaderné elektrárny, závodu nebo jiného objektu se škodlivinami.

Výsledkem hodnocení jsou rozborů specifické situace a různá schémata, která velitel svazku obdrží od nadřízeného, zpravidla v příloze bojového rozkazu. V nich jsou zpracovány údaje, které upřesňují konkrétní stav ve stanoveném prostoru bojové činnosti. Z hlediska hodnocení terénu je důraz položen na objasnění rozdílu skutečnosti oproti stavu na mapách. Podklady jsou základem pro prvotní rámcové zhodnocení prostoru bojové činnosti.

Hodnocení terénu v prostoru zpravodajské odpovědnosti je zpravidla zpracováváno na taktickém stupni jako komplexní grafický dokument s textovou přílohou, které představuje zhodnocení vlivu terénu a povětrnostních podmínek na činnost protivníka a vlastních vojsk. Obsah hodnocení tvoří popis charakteristických rysů terénu a vyhodnocení jeho vojenských aspektů. Je rozdílný podle stupně velení, který hodnocení provádí a závislý i na bojovém úkolu.

Kromě toho mohou být zpracovávány samostatné přehledy a schémata, jako například schéma přístupových tras protivníka, průchodnost terénu, kombinovaných překážek, přímé viditelnosti, rádiové viditelnosti a další.

Na operačním stupni je prováděno základní hodnocení, zaměřené na analýzu kapacit terénu z hlediska vedení operace, možnosti a kapacity dopravních komunikací, hlavních přírodních překážek a půdy. Výsledek analýzy je předáván všem podřízeným svazkům a útvarům, které je využívají k zpracování vlastního hodnocení.

Na taktickém stupni jsou podrobně analyzovány lesní celky z hlediska jejich průchodnosti, stejně jako zastavěné prostory. Je hodnocena silniční a železniční síť, vodní toky, významné výšiny a terénní tvary, které mají vliv na bojovou činnost.

Podkladem pro hodnocení terénu jsou mapy průchodnosti, letecké snímky, topografické pomůcky a předpisy, grafická schémata z hodnocení bojiště a další materiály zpravodajské přípravy bojiště.

Pro bojovou činnost jednotek v dotyku je detailní pozornost věnována vojenským aspektům terénu, které mají vliv na pozorování (vlastní i protivníka), přímou palbu ze všech zbraní, zabezpečení řízení paleb, skrytý přístup a provedení manévru jednotek. Ze závěru rozboru vycházejí další důstojníci štábu při stanovení možností umístění rádiových stanic, radiolokátorů, zaměřovačů, rušičů, proti-tankových zbraní a průzkumných systémů.

Rozbor vojenských aspektů terénu musí vést k odhalení, jak terén ovlivní pohyb vojsk. Na tomto základě potom vede ke stanovení přístupových cest a prostorů, které protivník pravděpodobně použije k přibližování a rozvinování útvarů a jednotek. Z rozboru mohou vyplynout závěry k provedení opatření, jež mohou vytvořit vhodné cíle pro ničení protivníka anebo narušit jeho záměr. Tyto úkoly plní zpravodajské orgány v součinnosti s důstojníky dělostřelectva a ženijního vojska.

Pro bojovou činnost v hloubce protivníka je pozornost zaměřena především na vyhodnocení prostorů, které jsou vhodné pro rozmístění druhých sledů protivníka, přistávací plochy vrtulníků, důležité čáry komunikací, týlová zařízení atd. Při rozboru je věnována pozornost maskovacím vlastnostem terénu, které usnadní protivníkovi skryté rozmístění anebo manévr. Z hlediska terénních tvarů jsou analyzovány všechny terénní předměty, které mohou zabezpečit nejen maskování, ale i krytí protivníka a které mohou působit jako překážky zpomalující nebo omezující manévr vojsk.

Pro vedení bojové činnosti ve vlastním týlu je pozornost položena na vyhodnocení prostorů možného použití vzdušných výsadků protivníka, které mohou být použity k narušení přístupových cest pro vlastní zálohy. Obdobně i ke stanovení prostorů, které mohou být protivníkem izolovány. Zvláštní pozornost je kladena na zhodnocení záměru protivníka k obsazení (zničení, narušení) důležitých týlových zařízení, komunikačních uzlů a politickohospodářských center. V případě plnění úkolů mimo teritorium České republiky i k zhodnocení příletových tras letounů na letiště nebo prostorů shozu materiálu a podobně.

Výsledkem vyhodnocení terénu je stanovení klíčových prostorů, které budou v boji důležité pro protivníka i vlastní vojska. Rovněž stanovení terénních čar, jež mohou být vojensky využity. Vyhodnocení klíčových prostorů současně využívají důstojníci operačního oddělení (skupiny) při plánování boje ke stanovení prostorů hlavního úsilí obrany, stanovení úkolů útvarům a řešení jiných úkolů.

Vyhodnocení klíčových prostorů se zakládá na analýze terénu z hlediska pozorování, palby, ukrývání, krytí a překážek. Jsou vybírané všechny prostory a

lokality, jejichž obsazení, kontrola nebo udržení poskytne výhodu jedné ze stran. Při výběru klíčových prostorů se přihlíží ke skutečným možnostem protivníka, zda je schopen jich využít.

Klíčovými prostory na taktickém stupni mohou být důležité kóty, jejichž udržení umožní vedení palby do boků sil protivníka nebo podmiňuje vytvoření podmínek pro provedení protizteče. Rovněž jimi mohou být soutěsky, prostory komunikačních uzlů a jiné objekty, jejichž ovládnutí zabezpečí další rozvíjení útoku.

Vyhodnocené terénní čáry jsou využívány především důstojníky operačního oddělení (skupiny) pro stanovení průběhu předního okraje obrany a dalších obranných čar v hloubce. Přitom skutečný průběh obrany nemusí být souhlasný s vlastní terénní čarou.

Při plánování boje i v průběhu již probíhající bojové činnosti se přihlíží k předpovědi počasí nebo sezónních klimatických podmínek. Vždy je brán v úvahu jejich vliv na terén, ve kterém protivník povede bojovou činnost a z toho je vyvozován i vliv počasí na činnost protivníka.

Rozbor počasí je zvláště důležitou složkou hodnocení při přípravě operací mimo území České republiky. Spočívá v detailním zhodnocení podnebí a údajů o počasí pro stanovení pravděpodobných podmínek v prostoru bojové činnosti.

Počasí přímo ovlivňuje podmínky viditelnosti. Zhoršení viditelnosti (mlhy, srážky) omezuje pozorování, navedení palby dělostřelectva, vedení palby tanků, protitankových prostředků, použití průzkumných systémů, letectva a přináší řadu dalších omezení. Dlouhotrvající déšť způsobuje zvýšení stavu hladin vodních toků a přímo působí na půdu, čím snižuje její únosnost. Tím negativně ovlivňuje manévr vojsk. Nepřízeň počasí negativně působí na psychiku člověka, ztěžuje vedení palby, obsluhu zbraní a techniky. Meteorologické podmínky jako celek tak zásadně ovlivňují výsledky boje.

Součástí hodnocení počasí je i komplexní hodnocení denního světla, které má vliv na záměr vedení boje. Viditelnost je ovlivněna především časem. Ranní a večerní šero snižuje viditelnost, ale také umožňuje činnost vojsk bez použití umělého osvětlení při přesunech a různých dalších činnostech. Postavení slunce na obloze v ranních a večerních hodinách může dočasně znemožnit vedení účinné přímé palby z tanků, bojových vozidel i ručních zbraní a prakticky "oslepit" jednu z bojujících stran. Naopak prodlužování stínů umožní provádění vzdušného průzkumu zamaskovaných objektů protivníka.

Při činnosti v noci musí být vzato v úvahu, ve které fázi se nachází měsíc. Za úplňku a za bezoblačné noci jsou dobré podmínky pro pozorování a vedení boje. Naopak noc bez měsíce je vhodná pro skrytou činnost průzkumných orgánů. Podle východu a západu měsíce lze hodnotit podmínky pro činnost vojsk v noci.

Rozbor a hodnocení počasí musí být zvláště bráno v úvahu zejména z hlediska možnosti ovlivnění zahájení útoku, protizteče, provedení výsadku, přesunů a dalších činností. Pozornost musí být věnována rovněž správnému vyhodnocení času ranního a večerního šera, svitu měsíce a hvězd v kombinaci s oblačností a počasím.

5.2 Hodnocení prostoru činnosti vojsk - vzorové provedení

Hodnocení prostoru činnosti vojsk představuje souhrn hodnocení bojiště, analýz terénu v prostoru zpravodajského zájmu a vyhodnocení vlivu počasí na bojovou činnost. Je prováděno před zahájením plánování štábem svazku. Zpravidla vychází z analýzy prostoru operace svazu, dodaného nadřízeným velitelem. Výsledek je vždy podmíněn potřebou přípravy konkrétního druhu boje.

Hodnocení zpravidla obsahuje:

1. Přesné hranice hodnoceného prostoru.

2. Klimatické a povětrnostní podmínky.

- a) podnebí
- b) předpověď počasí

3. Obecný popis prostoru.

- a) reliéf terénu a systém vodstva
- b) vegetace
- c) složení povrchu
- d) umělé stavby

4. Civilní aspekty.

- a) charakteristika sociologické a hospodářské situace
- b) vliv civilní a logistické situace na vedení boje

5. Vojenské aspekty prostoru.

- a) pozorování a vedení palby
- b) krytí a maskování
- c) překážky
- d) klíčové terénní rysy
- e) přístupové cesty

6. Vliv hlavních rysů prostoru na splnění úkolu.

- a) vliv hodnoceného prostoru na činnost protivníka
- b) vliv hodnoceného prostoru na vlastní bojovou činnost

Hodnocení vojenských aspektů terénu je připravováno textově a graficky k objasnění účinku terénu na boje. Hodnocení vyžaduje integraci s daty o počasí. I když obě hodnocení jsou oddělitelné a vyžadují samostatné postupy, jsou prováděny souběžně a jsou podle potřeby integrovány.